

V l á d n í   n á v r h

Z Á K O N

ze dne ... 2022

o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Č Á S T   P R V N Í **ZVLÁŠTNÍ DŮVODY PRO ZASTAVENÍ EXEKUCE**

§ 1

(1) Tento zákon upravuje zvláštní důvody a podmínky, za kterých soudní exekutor zastaví exekuci.

(2) Soudní exekutor i bez souhlasu veřejnoprávního oprávněného a bez návrhu zastaví exekuci v řízeních zahájených přede dnem 28. října 2021, ve kterých je povinným fyzická osoba a veřejnoprávním oprávněným je

- a) Česká republika,
- b) územní samosprávný celek, včetně městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy,
- c) státní příspěvková organizace,
- d) státní fond,
- e) veřejná výzkumná instituce nebo veřejná vysoká škola,
- f) dobrovolný svazek obcí,
- g) regionální rada regionu soudržnosti,
- h) příspěvková organizace územního samosprávného celku,
- i) ústav založený státem nebo územním samosprávným celkem,
- j) obecně prospěšná společnost založená státem nebo územním samosprávným celkem,
- k) státní podnik nebo národní podnik,
- l) zdravotní pojišťovna,
- m) Český rozhlas nebo Česká televize, nebo
- n) právnická osoba, v níž má stát nebo územní samosprávný celek sám nebo s jinými územními samosprávnými celky většinou majetkovou účast, a to i prostřednictvím jiné právnické osoby.

(3) Soudní exekutor zastaví exekuci podle odstavce 2, sdělí-li mu povinný nejpozději do dne 30. listopadu 2022 písemně, že žádá o zahájení postupu podle tohoto zákona, a pokud

- a) povinný ode dne 1. září 2022 do dne 30. listopadu 2022 uhradí nezaplacenou nebo jinak nezaniklou jistinu vymáhanou v exekučním řízení, popřípadě nezaplacenou nebo jinak nezaniklou část jistiny, je-li exekuce vedena jen pro část jistiny (dále jen „vymáhaná jistina“) a paušální náhradu nákladů exekuce podle § 3; požádá-li povinný o sdělení výše částky podle § 2 do 15. listopadu 2022, lhůta k úhradě se prodlužuje o počet dnů, o který soudní exekutor překročil lhůtu na odpověď povinnému podle § 2, a neskončí dříve než 5 dnů ode dne, kdy byla povinnému doručena odpověď soudního exekutora, nebo

b) byla do dne 31. srpna 2022 v exekučním řízení vymožená nejméně celá vymáhaná jistina a paušální náhrada nákladů exekuce podle § 3 a takto vymožené plnění není dotčeno právy třetích osob.

(4) Nebyla-li exekuce ještě nařízena, soudní exekutor zastaví exekuční řízení. Je-li exekuce vedena jen pro vymožení příslušenství, považuje se pro účely tohoto zákona celá vymáhaná jistina za uhrazenou ode dne 1. září 2022 a postupuje se podle tohoto zákona přiměřeně. Penále a smluvní pokuta se pro účely tohoto zákona považují za příslušenství.

§ 2

Povinný může písemně požádat soudního exekutora o sdělení výše částky, která má být uhrazena ke splnění podmínky podle § 1 odst. 3 písm. a), nebo o sdělení, že byla splněna podmínka podle § 1 odst. 3 písm. b). Soudní exekutor na žádost povinného odpoví do 15 dnů od jejího doručení. V odpovědi soudní exekutor uvede den, v němž mu byla žádost doručena, a den, v němž odeslal odpověď. Na žádost povinného podle věty první, na žádost povinného podle § 46 odst. 2 občanského soudního řádu a na sdělení povinného podle § 1 odst. 3 se § 42 odst. 2 občanského soudního řádu nepoužije. Při doručování odpovědi na žádost prostřednictvím veřejné datové sítě na elektronickou adresu se § 47 odst. 2 a 3 občanského soudního řádu a § 56a a 56b exekučního řádu nepoužijí a odpověď se považuje za doručenou dnem jejího odeslání; doručení prostřednictvím veřejné datové sítě na elektronickou adresu je neúčinné, jestliže se písemnost zaslaná na elektronickou adresu vrátila soudnímu exekutorovi jako nedoručitelná.

§ 3

Paušální náhrada nákladů exekuce podle § 87 odst. 1 exekučního řádu činí 1 500 Kč, a je-li soudní exekutor nebo správce závodu plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se paušální náhrada nákladů exekuce o příslušnou daň z přidané hodnoty. V exekuci zastavené podle § 1 odst. 3 písm. a) soudnímu exekutorovi náleží vedle částky podle věty první náklady exekuce, ohledně nichž byl přede dnem 1. září 2022 vydán příkaz k úhradě nákladů exekuce nebo jiné rozhodnutí a které byly přede dnem 1. září 2022 vymoženy. V exekuci zastavené podle § 1 odst. 3 písm. b) soudnímu exekutorovi náleží vedle částky podle věty první náklady exekuce, ohledně nichž byl přede dnem 1. září 2022 vydán příkaz k úhradě nákladů exekuce nebo jiné rozhodnutí a které byly přede dnem 1. září 2022 vymoženy, ve výši, která přesahuje paušální náhradu nákladů exekuce podle věty první. Další náklady exekuce soudnímu exekutorovi nenáleží. Veřejnoprávnímu oprávněnému náleží v exekuci zastavené podle § 1 náklady oprávněného, ohledně nichž byl přede dnem 1. září 2022 vydán příkaz k úhradě nákladů exekuce nebo jiné rozhodnutí a které byly přede dnem 1. září 2022 vymoženy; další náklady oprávněného veřejnoprávnímu oprávněnému nenáleží.

§ 4

(1) Po zaplacení vymáhané jistiny a paušální náhrady nákladů exekuce podle § 3 vydá soudní exekutor rozhodnutí, jímž povinného, který je fyzickou osobou, osvobodí od placení veškerých dalších vymáhaných pohledávek přesahujících vymáhanou jistinu v rozsahu, v němž nebyly dosud uspokojeny, a povinným zaplacenou vymáhanou jistinu vyplatí veřejnoprávnímu oprávněnému, dalšímu oprávněnému, věřiteli ze zástavního práva anebo přihlášenému věřiteli podle toho, či vymáhanou jistinu povinný zaplatil. Vymožené, avšak veřejnoprávnímu oprávněnému nevyplacené plnění, se použije na úhradu nezaplacených anebo nezaniklých

pohledávek dalších oprávněných, pohledávek zajištěných zástavním právem a pohledávek přihlášených do exekuce podle pravidel pro rozvrh. Není-li jich, vyplatí se vymožené, avšak nevyplacené plnění, povinnému.

(2) S rozhodnutím o osvobození od placení spojí soudní exekutor i bez návrhu rozhodnutí o zastavení exekuce v rozsahu zaplacených anebo zaniklých pohledávek, ledaže jsou do exekuce přihlášeny další pohledávky, které postupem podle tohoto paragrafu nebo jinak nezanikly a exekuce tak k jejich vymožení trvá. Veškeré dosud vymožené a vyplacené plnění na jakýkoliv nárok, byť by přesahovalo vymáhanou jistinu v exekučním řízení, přísluší tomu, komu již bylo vyplaceno. Vymáhané příslušenství pohledávky, od jehož placení je dlužník osvobozen, zaniká právní mocí usnesení soudního exekutora o osvobození od placení.

(3) Je-li vymáhaných jistin veřejnoprávních oprávněných v postavení oprávněného, dalšího oprávněného, věřitelů ze zástavního práva anebo přihlášených věřitelů v jednom exekučním řízení více, použije se § 1 na každou vymáhanou jistinu zvlášť s tím, že v případě zaplacení jen některých vymáhaných jistin zanikají pouze pohledávky, které jsou příslušenstvím zaplacené vymáhané jistiny. O osvobození od placení a zastavení exekuce rozhodne soudní exekutor pouze v rozsahu, v němž pohledávky zanikly.

(4) Osvobození podle odstavců 1 až 3 se vztahuje i na ručitele a jiné osoby, které měly vůči povinnému pro tyto pohledávky právo postihu.

(5) Proti rozhodnutí, jímž soudní exekutor přiznává povinnému osvobození podle odstavců 1 až 3, se může odvolat pouze veřejnoprávní oprávněný, další oprávněný, věřitel ze zástavního práva a přihlášený věřitel, v případě, že jejich pohledávka na vymáhané jistiny vymáhaná v exekučním řízení vůči povinnému nebyla v exekučním řízení zcela uspokojena. Odvoláním však lze namítat pouze to, že nebyly splněny předpoklady pro přiznání osvobození povinnému.

§ 5

(1) Ustanovení § 1 až 4 se vztahují obdobně i na pohledávky dalších oprávněných, pohledávky zajištěné zástavním právem anebo pohledávky přihlášené do exekučního řízení, jde-li o pohledávky veřejnoprávních oprávněných.

(2) Ustanovení § 1 až 4 se nevztahují na peněžité tresty nebo jiné majetkové sankce, které byly dlužníku uloženy v trestním řízení pro úmyslný trestný čin, pohledávky na náhradu újmy způsobené úmyslným porušením právní povinnosti a dále pohledávky věřitelů na výživném ze zákona, pohledávky za náhradní výživné podle jiného zákona a pohledávky věřitelů na náhradu újmy způsobené na zdraví.

§ 6

Nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro postup podle tohoto zákona obdobně ustanovení exekučního řádu.

§ 7

Přechodné ustanovení

V exekučním řízení zahájeném přede dnem 28. října 2021, v němž byly do dne 28. ledna 2022 splněny podmínky podle části druhé čl. IV bodu 25 odst. 1 bodu 1 a 2 zákona č. 286/2021 Sb., se použije část druhá čl. IV bod 25 zákona č. 286/2021 Sb.

ČÁST DRUHÁ Změna občanského soudního řádu

§ 8

V § 317 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 191/2020 Sb., zákona č. 588/2020 Sb. a zákona č. 286/2021 Sb., se slova „peněžité dávky sociální péče“ nahrazují slovy „dávky podle zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, příspěvek na péči, zaopatřovací příspěvek“.

ČÁST TŘETÍ Změna exekučního řádu

§ 9

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění zákona č. 6/2002 Sb., zákona č. 279/2003 Sb., zákona č. 360/2003 Sb., zákona č. 53/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 284/2004 Sb., zákona č. 499/2004 Sb., zákona č. 501/2004 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 70/2006 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 133/2006 Sb., zákona č. 253/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 347/2007 Sb., zákona č. 254/2008 Sb., zákona č. 259/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 301/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 183/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 286/2009 Sb., zákona č. 409/2010 Sb., zákona č. 188/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 89/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 170/2013 Sb., zákona č. 256/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 340/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 139/2015 Sb., zákona č. 164/2015 Sb., zákona č. 375/2015 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 258/2017 Sb., zákona č. 298/2017 Sb., zákona č. 94/2018 Sb., zákona č. 31/2019 Sb., zákona č. 588/2020 Sb., zákona č. 38/2021 Sb., zákona č. 218/2021 Sb., zákona č. 261/2021 Sb. a zákona č. 286/2021 Sb., se mění takto:

1. V § 55 odst. 7 a 11 se slova „ve výši postačující alespoň ke krytí nákladů exekuce“ zrušují.
2. V § 94 odst. 6 se slova „výši vymoženého plnění a“ nahrazují slovy „celkové výši vymoženého plnění, o výši vymožené jistiny, úroků, úroků z prodlení, nákladů exekuce a nákladů oprávněného,“ a na konci textu věty první se doplňují slova „ , a o výši jistiny, úroků, úroků z prodlení, nákladů exekuce a nákladů oprávněného, které dosud nebyly vymoženy, podle stavu ke dni vydání informace“.

§ 10 Přechodná ustanovení

1. Nestanoví-li se dále jinak, § 55 odst. 7 až 13 zákona č. 120/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se použije i na exekuční řízení zahájená přede dnem nabytí

účinnosti tohoto zákona. V exekučních řízeních zahájených přede dnem 1. ledna 2022, v nichž přede dnem 1. ledna 2022 byla vyznačena doložka provedení exekuce, se do lhůty podle § 55 odst. 7 a 11 zákona č. 120/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, započítává doba, v níž nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti a exekucí nebyla postižena nemovitá věc; § 55 odst. 12 zákona č. 120/2001 Sb. se použije obdobně. V řízení podle věty druhé lhůta podle § 55 odst. 7 a 11 zákona č. 120/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, neuplyne dříve než 1. ledna 2023. V exekučních řízeních zahájených přede dnem 1. ledna 2022, v nichž přede dnem 1. ledna 2022 nebyla vyznačena doložka provedení exekuce, se lhůta podle § 55 odst. 7 a 11 zákona č. 120/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, počítá až od 1. ledna 2022. Pro účely postupu podle věty druhé a třetí se vyznačením doložky provedení exekuce rozumí též nabytí právní moci usnesení o nařízení exekuce.

2. V exekučních řízeních zahájených přede dnem 1. ledna 2022 se na doručování písemnosti, u níž nebylo započato doručování přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, použije § 56a, 56b a 125a zákona č. 120/2001 Sb., ve znění zákona č. 286/2021 Sb. Ustanovení § 56b zákona č. 120/2001 Sb., ve znění zákona č. 286/2021 Sb., se v exekučních řízeních zahájených přede dnem 1. ledna 2022 použije pouze tehdy, pokud byly písemnosti podle § 56b odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 120/2001 Sb., ve znění zákona č. 286/2021 Sb., adresátovi doručeny ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

3. V exekučních řízeních zahájených přede dnem 1. ledna 2022, v nichž přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebyl proveden soupis movitých věcí nebo byl proveden pouze soupis movitých věcí podle § 327a občanského soudního řádu, se použije § 67 zákona č. 120/2001 Sb., ve znění zákona č. 286/2021 Sb.

4. V exekučních řízeních zahájených přede dnem 1. ledna 2022 se na zpřístupnění nebo zasílání kopií spisů vedených v elektronické podobě použije § 94 odst. 3 a 4 zákona č. 120/2001 Sb., ve znění zákona č. 286/2021 Sb.

ČÁST ČTVRTÁ ÚČINNOST

§ 11

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. září 2022.

Důvodová zpráva

Obecná část

a) zhodnocení platného právního stavu

1. Zákon č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, zakotvuje v části druhé čl. IV bodu 25 (přechodné ustanovení k novelizaci exekučního řádu) právní úpravu tzv. milostivého léta.

V rámci tzv. milostivého léta je soudní exekutor v řízení vedeném podle exekučního řádu povinen zastavit exekuci i bez souhlasu oprávněného a bez návrhu, pokud jde o řízení,

- které bylo zahájeno přede dnem nabytí účinnosti tohoto ustanovení zákona č. 286/2021 Sb., tedy před 28. říjnem 2021,

- ve kterém je povinným fyzická osoba a oprávněným je některý z veřejnoprávních oprávněných vymezených v zákoně taxativním výčtem (např. Česká republika, územní samosprávný celek, státní příspěvková organizace, zdravotní pojišťovna, Český rozhlas nebo Česká televize),

- v němž povinný uhradil do 3 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto ustanovení zákona č. 286/2021 Sb. (do 28. ledna 2022) nezaplacenou nebo jinak nezaniklou jistinu vymáhanou v exekučním řízení a na nákladech exekuce částku 750 Kč zvýšenou o daň z přidané hodnoty, je-li exekutor plátcem daně z přidané hodnoty, případně v němž byla ke dni nabytí účinnosti vymožena celá vymáhaná jistina a 750 Kč zvýšených o daň z přidané hodnoty, je-li exekutor plátcem daně z přidané hodnoty, a takto vymožené plnění není dotčeno právy třetích osob.

Po zaplacení jistiny vymáhané v exekučním řízení a nákladů exekuce ve výši 750 Kč zvýšených o daň z přidané hodnoty, je-li exekutor plátcem daně z přidané hodnoty, je soudní exekutor povinen vydat rozhodnutí, jímž povinného, který je fyzickou osobou, osvobodí od placení veškerých dalších vymáhaných pohledávek přesahujících zaplacenou jistinu v exekučním řízení v rozsahu, v němž nebyly dosud uspokojeny. S rozhodnutím o osvobození od placení spojí exekutor i bez návrhu rozhodnutí o zastavení exekuce v rozsahu zaplacených anebo zaniklých pohledávek. Vymáhané příslušenství pohledávky, od jehož placení je dlužník osvobozen, zaniká právní mocí usnesení exekutora o osvobození od placení.

Po 28. lednu 2022 již povinný nemůže uhrazením stanovených částek splnit podmínku pro zastavení exekuce v rámci tzv. milostivého léta.

2. Občanský soudní řád upravuje v souvislosti s právní úpravou výkonu rozhodnutí příkazáním pohledávky výčet pohledávek, které výkonu rozhodnutí nepodléhají - mezi nimi jsou zařazeny i peněžité dávky sociální péče, což je pojem, který platná právní úprava již pro označení určitého druhu dávek nepoužívá.

3. Zákonem č. 286/2021 Sb. byly upraveny podmínky pro zastavení bezvýsledných exekucí (§ 55 odst. 7 až 13 ex.ř.) a dále byla do exekučního řádu zařazena povinnost soudního exekutora zasílat účastníkům řízení informaci o výši vymoženého plnění a o datu, kdy k vymožení došlo (tzv. finanční přehled). Tento institut, který slouží především k lepší orientaci účastníka v exekučním řízení, byl již před jeho zařazením do exekučního řádu využíván neformálně. Exekuční řád upravuje i náležitosti finančního přehledu, mezi něž platná právní úprava nezařazuje informaci o výši vymožené jistiny.

Zákonem č. 286/2021 Sb. bylo v přechodných ustanoveních k exekučnímu řádu stanoveno, které nově zavedené změny budou uplatněny v exekučních řízeních zahájených

předě dnem nabytí účinnosti zákona č. 286/2021 Sb. a které v řízeních zahájených ode dne nabytí jeho účinnosti. Pouze v řízeních zahájených ode dne nabytí účinnosti zákona č. 286/2021 Sb. tak mají být použita např. ustanovení týkající se exekuce prodejem movitých věcí vedené vůči povinným, kteří jsou zvláště zranitelní (např. těm, kteří pobírají starobní důchod do určité výše), ustanovení stanovící soudnímu exekutorovi povinnost umožnit účastníkům řízení přístup k elektronickému spisu nebo ustanovení upravující doručování pomocí centrální úřední desky, kterou vede Exekutorská komora ČR.

Platná právní úprava nemá dopad na rovnost mužů a žen a neporušuje zákaz diskriminace.

b) odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

1. Navrhovaná právní úprava v samostatném zákoně o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů obnovuje s účinností od 1. září 2022 možnost povinných v exekuci splnit podmínky tzv. milostivého léta. Hlavní změny, které ve srovnání s platnou právní úpravou tento návrh přináší, lze shrnout takto:

- povinní budou moci uhradit vymáhanou jistinu a paušální náhradu nákladů exekuce do 3 měsíců od účinnosti předkládaného materiálu,
- povinný bude nově muset ve stanovené lhůtě soudnímu exekutorovi písemně sdělit, že žádá o zahájení postupu podle právní úpravy tzv. milostivého léta,
- povinný bude moci požádat soudního exekutora o sdělení výše částky, která má být uhrazena pro splnění podmínek tzv. milostivého léta, nebo o sdělení, zda tato částka již byla vymožena přede dnem nabytí účinnosti tohoto návrhu; soudní exekutor bude povinen na tuto žádost odpovědět do 15 dnů od jejího doručení; návrh řeší i situaci, kdy je žádost o sdělení výše částky podána v listopadu 2022,
- paušální náhrada nákladů exekuce soudního exekutora v rámci tzv. milostivého léta se nově stanoví ve výši 1 500 Kč; tato částka by měla lépe odrážet výši nákladů soudního exekutora,
- aby byly odstraněny nejasnosti, výslovně se stanoví, v jakém rozsahu soudnímu exekutorovi náleží náklady exekuce, o kterých bylo rozhodnuto před 1. zářím 2022 (přede dnem nabytí účinnosti předkládaného zákona) a které byly před tímto datem vymoženy. Obdobná právní úprava se týká i nákladů oprávněného.

Nový zákon o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů přináší změnu platné právní úpravy tzv. milostivého léta, která se týkala postupu soudního exekutora v exekuci vedené podle exekučního řádu, nikoliv exekuce daňové nebo správní. Jak vyplývá z níže uvedeného, cílem předkládaného návrhu je umožnit v co nejkratší době povinným učinit kroky k zastavení exekucí vedených ve prospěch veřejnoprávních oprávněných a přispět tak ke snížení počtu exekucí. Rozšíření institutu tzv. milostivého léta i na daňové a správní exekuce by si vyžádalo širší a podrobnější posouzení daného problému, především je však třeba poukázat na to, že ani daňový, ani správní řád nespadá do gesce předkladatele.

Lze předpokládat, že v důsledku současné energetické krize i zvyšující se inflace někteří povinní, kteří by jinak využili tzv. milostivé léto účinné od 28. října 2021, tak nemohli učinit, protože peněžní prostředky, se kterými mohli volně disponovat, použili na úhradu zvýšených cen za energie a další položky, u nichž došlo ke zvyšování cen.

Z internetových stránek Českého statistického úřadu lze zjistit, že meziročně vzrostly spotřebitelské ceny v prosinci 2021 o 6,6 %, což bylo o 0,6 procentního bodu více než v listopadu. Průměrná míra inflace za celý rok 2021 byla 3,8 %. Meziročně vzrostly spotřebitelské ceny v prosinci 2021 o 6,6 %, což bylo o 0,6 procentního bodu více než v listopadu.

Zrychlení meziročního cenového růstu nastalo zejména v oddíle potraviny a nealkoholické nápoje, kde vzrostly ceny pekárenských výrobků a obilovin o 6,6 % (v listopadu 2021 o 3,9 %), ceny výrobků ve skupině mléko, sýry, vejce o 5,9 % (v listopadu 2021 o 2,8 %), cukru o 17,5 % (v listopadu 2021 o 5,6 %) a ceny zeleniny přešly z listopadového poklesu o 1,6 % v růst o 13,5 % v prosinci 2021, přičemž ceny brambor zrychlily svůj růst na 18,6 % (v listopadu 2021 5,2 %). V oddíle doprava pokračoval růst cen automobilů, který v prosinci 2021 dosáhl 10,0 % (v listopadu 7,4 %). Ceny zboží úhrnem vzrostly o 5,8 % a ceny služeb o 7,8 %.

Průměrná míra inflace za rok 2021 činila 3,8 %. Bylo to o 0,6 procentního bodu více než v roce 2020. Šlo o nejvyšší průměrnou roční míru inflace od roku 2008. Ceny zboží úhrnem v roce 2021 vzrostly o 3,5 % a ceny služeb o 4,4 %. ([Indexy spotřebitelských cen - inflace - prosinec 2021 | ČSÚ \(czso.cz\)](#)).

Na stránkách ČSÚ je uvedena rovněž míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci předchozího roku, která vyjadřuje procentní změnu cenové hladiny ve vykazovaném měsíci daného roku proti stejnému měsíci předchozího roku ([Inflace - druhy, definice, tabulky | ČSÚ \(czso.cz\)](#)):

rok	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec
2021	2,2	2,1	2,3	3,1	2,9	2,8	3,4	4,1	4,9	5,8	6,0	6,6

Pokud jde o energetickou krizi, např. na internetových stránkách společnosti ČEZ je uvedeno, že za poslední rok extrémně stoupla cena plynu a uhlí, které jsou potřeba k výrobě elektřiny. A nezdrazovaly jen suroviny, ale také emisní povolenky. Z údajů uvedených na stránkách společnosti ČEZ lze dále dovodit, že velkoobchodní cena za elektřinu a plyn na burze se vyvíjela takto:

Elektřina: Na začátku roku 2021 se velkoobchodní cena jedné MWh pohybovala okolo 50 EUR, do srpna 2021 cena postupně rostla k 80 EUR za MWh. Na podzim ale začala prudce stoupat. V září jsme zažili skok ceny jedné MWh na více než 120 EUR a v prosinci až na 326,8 EUR. Pohybuje se tak na historicky nejvyšších úrovních.

Plyn: Cena plynu se pohybovala na nízkých úrovních, ale v květnu 2021 se vyšplhala na 146,16 EUR za MWh a v prosinci cena vyskočila až na 180 EUR.

([Vývoj cen energií | Skupina ČEZ \(cez.cz\)](#))

Podle údajů Exekutorské komory ČR celkově povinní mohli využít výhod tzv. milostivého léta v 1,3 milionu exekucí. Celkově požádalo o vyčíslení jistiny pro účely tzv. milostivého léta 51 000 osob. Tzv. milostivého léta využili povinní pouze v 3,2 % (42 000 exekucí) z celkového potenciálního okruhu právní úpravou tzv. milostivého léta dotčených exekucí. Aktivní účastí a úhradou se povinní přičinili o využití výhod tzv. milostivého léta zhruba ve dvou třetinách případů, které byly zastaveny. Z této části byl určitý podíl exekucí zastaven díky plnění ze strany třetích osob (sbírky, zaměstnavatelé, členové rodiny aj.).

Z údajů Exekutorské komory ČR dále plyne, že celkem 15 000 dlužníků využilo institutu tzv. milostivého léta tak, že dále již nemají žádnou exekuci, v níž došlo ke skutečným odpovídajícím právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu. Z celkového počtu povinných fyzických osob evidovaných v Centrální evidenci exekucí (cca 712 000) mělo tzv. milostivé léto zcela očišťující efekt u 2,1%. U některých povinných došlo ke snížení počtu exekucí. Ze statistik nicméně neplyne, že by se snížil průměrný počet exekucí na jednoho dlužníka. Z toho Exekutorská komora ČR usuzuje, že do milostivého léta se zapojili většinou lidé s nižším počtem exekucí.

Nový zákon o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů tedy přináší v podstatě prodloužení právní úpravy tzv. milostivého léta, navrhované změny mají spíše parametrickou povahu či jde o vyjasnění některých pojmů, které byly použity v novelizované právní úpravě a jejichž interpretace v praxi přinesla určité obtíže.

V praxi se objevily i další pochybnosti o interpretaci platné právní úpravy tzv. milostivého léta. Jde zejména o otázku, zda lze postup v rámci tzv. milostivého léta použít na situaci, kdy byla pohledávka veřejnoprávního věřitele postoupena oprávněnému, který není veřejnoprávním oprávněným, a ve prospěch tohoto oprávněného je vymáhána v exekuci. V této souvislosti je třeba konstatovat, že z novelizované právní úpravy jasně plyne, že jednou z podmínek pro zastavení exekuce v rámci tzv. milostivého léta je skutečnost, že oprávněným je v zákoně stanovený veřejnoprávní oprávněný. Je-li pohledávka vymáhána ve prospěch někoho jiného, nemůže k postupu v rámci tzv. milostivého léta dojít.

Další z takových otázek se týkala toho, zda lze exekuci v rámci tzv. milostivého léta zastavit i v případě, že je vymáháno nepeněžitě plnění. Zde lze opět z novelizované právní úpravy vyvodit jednoznačný závěr, že je-li podmínkou pro zastavení exekuce uhrazení (vymožení) jistiny, pak nemůže být daná právní úprava aplikována v exekuci k vymožení nepeněžitě plnění. I v exekuci k vymožení nepeněžitě plnění jsou vymáhány jako peněžitě plnění náklady exekuce, případně náklady oprávněného, tyto částky jsou ale příslušenstvím.

Konečně z praxe vyplynuly pochybnosti týkající se možnosti, že částku potřebnou pro zastavení exekuce uhradí třetí osoby. K tomu je možno poukázat na § 1936 odst. 1 o.z., podle kterého věřitel musí přijmout plnění, které mu se souhlasem dlužníka nabídne třetí osoba, a na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1714/2013, v němž se dovozuje, že „částku, kterou použije třetí osoba **podle dohody** s povinným soudnímu exekutorovi na uspokojení vymáhané pohledávky (včetně příslušenství, nákladů exekuce a nákladů oprávněného) v době, kdy trvají

účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení na majetek povinného, lze považovat za „vymožené plnění“, jež přivedlo zánik exekuce jejím „provedením“, nejdříve od okamžiku, kdy tyto účinky zaniknou.“ Z platné právní úpravy i z judikatury Nejvyššího soudu tedy plyne, že plní-li v rámci tzv. milostivého léta se souhlasem dlužníka třetí osoba, i takové uhrazení částky potřebné k zastavení exekuce je třeba považovat za splnění jedné z podmínek tzv. milostivého léta. Soudní exekutor může požadovat, aby mu byl prokázán souhlas dlužníka.

2. Změna § 317 odst. 2 o.s.ř., která zaměňuje termín „peněžitě dávky sociální péče“ za termín „dávky podle zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, příspěvek na péči, zaopatřovací příspěvek“ vychází z toho, že podle platné právní úpravy již nejsou poskytovány peněžitě dávky sociální péče, ale dávky, které je nahradily. Dále se do výčtu pohledávek, které výkonu rozhodnutí (exekuci) nepodléhají, zařazuje příspěvek na péči, jehož nepostižitelnost již plyne ze zákona o sociálních službách, ve výčtu v občanském soudním řádu však obsažen není, a zaopatřovací příspěvek, jehož nepostižitelnosti plyne ze zákona o sociálně právní ochraně dětí.

Na výčet podle § 317 odst. 2 o.s.ř. navazuje právní úprava chráněného účtu podle občanského soudního řádu.

3. Do právní úpravy tzv. finančního přehledu zakotveného v § 94 odst. 6 ex.ř. se navrhuje doplnit údaj o výši vymožené jistiny a příslušenství a o výši jistiny a příslušenství, které ještě nebyly vymoženy; tento údaj bude poskytován vedle údaje o celkové výši vymoženého plnění. Cílem této změny je zlepšení orientace účastníků exekučního řízení v tomto řízení.

Změna právní úpravy zastavování bezvýsledných exekucí podle § 55 odst. 7 až 13 ex.ř. by měla přispět k zpřesnění tohoto postupu a tedy i ke zvýšení právní jistoty.

Dále se navrhuje, aby ustanovení exekučního řádu upravující

- podmínky exekuce prodejem movitých věcí, které se týkají poživatelů starobních důchodů a dalších zranitelných osob,
- doručování písemností v exekučním řízení pomocí centrální úřední desky,
- možnost požádat o zpřístupnění elektronického exekučního spisu nebo jeho zaslání na datovém nosiči

bylo možno použít i v řízeních zahájených přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 286/2021 Sb. do budoucna, tedy ode dne nabytí účinnosti tohoto návrhu.

Navrhovaná právní úprava nemá dopad na rovnost mužů a žen a neporušuje zákaz diskriminace.

c) vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Obnovení možnosti uhradit stanovené částky v rámci tzv. milostivého léta obsažené v novém zákoně o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů umožní povinným, kteří tento institut nevyužili v období od 28. října 2021 do 28. ledna 2022, aby vyřešili své dluhy vůči státu a dalším veřejnoprávním oprávněným, což přispěje ke snížení počtu exekucí vedených v České republice. Dojde tedy ke snížení zátěže celého systému vymáhání exekucí a k snížení tlaku na sociální systém, protože důsledkem snížení počtu exekucí by mohlo být i snížení počtu osob, které pobírají sociální dávky, a přesun části těchto osob z šedé ekonomiky do legálního zaměstnání.

Změna § 317 odst. 2 o.s.ř. postaví na jisto, které dávky na základě tohoto ustanovení nepodléhají výkonu rozhodnutí (exekuci) a zároveň umožní, aby nově zakotvené dávky byly posílány na chráněný účet.

Doplnění náležitostí tzv. finančního přehledu tak, aby obsahoval podrobnější informace, přispěje k tomu, že účastníci exekučního řízení, případně jejich zástupci nebo organizace, které se věnují pomoci dlužníkům, získají lepší orientaci v tomto řízení. Tentýž účinek by měla mít možnost zpřístupnění elektronického exekučního spisu oprávněným osobám.

Změna právní úpravy zastavování bezvýsledných exekucí podle § 55 odst. 7 až 13 ex.ř. by měla přispět ke zvýšení právní jistoty.

Možnost použití ustanovení týkajících se exekuce prodejem movitých věcí zranitelných osob, zpřístupnění elektronického exekučního spisu a doručování pomocí centrální úřední desky i v řízeních, která byla zahájena před 1. lednem 2022, podstatným způsobem zlepši postavení zranitelných dlužníků v exekuci prodejem movitých věcí, umožní účastníkům lepší orientaci v exekučním řízení a zjednoduší doručování v exekučním řízení.

d) zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Z hlediska ústavně zaručených práv se předkládaná právní úprava dotýká především čl. 11 Listiny základních práv a svobod (a čl. 1 dodatkového protokolu č. 1 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod), konkrétně zejména v tom aspektu, že existuje určité legitimní očekávání plnění z pohledávky, a to i v části přesahující zaplacenou jistinu. Toto legitimní očekávání však není absolutní. Z komentáře k čl. 11 Listiny plyne, že *stávající koncepce ochrany vlastnického práva dle judikatury Ústavního soudu i ESLP vychází z toho, že Listina ani Dodatkový protokol neobsahují definici obsahu vlastnického práva, zaručují každému právo vlastnit majetek a přiznávají vlastnickému právu všech vlastníků stejný zákonný obsah a ochranu. Současně však zdůrazňuje, že vlastnické právo není absolutně neomezené. Naopak připouští omezení vlastnického práva zákonem z důvodu ochrany práv druhých a ochrany veřejného zájmu... Omezení vlastnického práva z důvodu sociální funkce vlastnictví neboli z důvodu závazku vlastníka vůči společnosti je tedy přípustné, avšak pouze tehdy, pokud je stanoveno zákonem, sleduje legitimní cíl a zachovává vztah přiměřenosti mezi omezením pro vlastníka a výhodou pro ostatní.* (Šimáčková in Wagnerová a kol.: Listina základních práv a svobod. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2012)

Předkládaný návrh zákona obdobně jako právní úprava účinná od 28. října 2021 předpokládá, že po zaplacení (vymožení) jistiny a stanovené částky na nákladech exekuce bude povinný osvobozen od placení příslušenství vymáhané pohledávky. Tímto způsobem zaniknou alespoň některé či všechny jeho dluhy a exekuce proti němu vedené budou v rozsahu tzv. milostivého léta zastaveny. Oprávněný pak obdrží z plnění vymoženého v daném exekučním řízení minimálně jistinu své pohledávky a soudní exekutor minimálně stanovenou paušální částku na nákladech exekuce.

Osvobození povinného od placení příslušenství v rámci tzv. milostivého léta tak je určitou obdobou osvobození dlužníka od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení. Obdobně jako právní úprava oddlužení tak i tzv. „milostivé léto sleduje ústavně právně aprobované legitimní cíle efektivnějšího chodu ekonomiky a ochrany základních práv dlužníka (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 6. února 2014, sp. zn. I. ÚS 3271/13). V daném usnesení Ústavní soud s odkazem na komentářovou literaturu k insolvenčnímu zákonu uvedl, že „*při oddlužení není kladen hlavní důraz na maximální uspokojení věřitelů, ale na opětovné zapojení fyzické osoby do ekonomického života. Při oddlužení se vychází z maximalizace dlouhodobého užitku, kdy zapojení fyzické osoby do ekonomického života přinese více státu a věřitelům než její vyřazení z ekonomických aktivit. Toto vyřazení hrozí v důsledku trvalých exekucí, a tím i ztráty zájmu pracovat.*“ [Kotoučová, J. a kol. Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 2]. Dále Ústavní soud konstatoval, že *fyzické osobě se umožňuje po úspěšném oddlužení začít nový život nezatížený nezvladatelnými dluhy a znovu se zapojit do hospodářského a společenského života. Dle*

*Ústavního soudu tyto sledované zájmy bezpochyby představují ústavně chráněné veřejné zájmy a ve druhém případě i individuální zájmy úpadce. Neschopnost fyzické osoby plnit své závazky a případně její předlužení má **negativní dopady na řadu jejích základních práv, zejména v oblasti práv sociálních, jako je například právo na bydlení a na přiměřenou životní úroveň** (viz čl. 11 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech). **Umožnění oddlužení soukromé osoby může být také v konkrétním případě považováno za realizaci povinnosti státu pomáhat osobám v hmotné nouzi** (čl. 31 odst. 2 Listiny).*

Institut tzv. milostivého léta proto sleduje ústavně legitimní cíl, kterého je schopen dosáhnout, a který lze i s ohledem na dřívější rozhodovací praxi Ústavního soudu považovat za proporcionální, jelikož zachovává vztah přiměřenosti mezi omezením pro oprávněného a výhodou pro ostatní.

Z čl. 11 odst. 1 Listiny, podle kterého vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu, neplatí povinnost zajistit zcela totožný právní režim pro vlastnictví všech subjektů vlastnického práva (viz četné regulace nakládání s majetkem státu, ÚSC, atd.). Odlišný režim však nesmí být diskriminační. Odchylná úprava tedy musí sledovat legitimní cíl, nesmí vykazovat prvky libovůle a musí být přiměřená (viz např. nálezy Pl. ÚS 30/15 a Pl. ÚS 97/20, ve kterých ÚS shledal ústavně konformní výjimku státu z povinnosti platit odvod za trvalé odnětí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu, resp. daňové osvobození nemovitých věcí ve vlastnictví státu).

Předkládaná právní úprava je tak v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

e) zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie

Návrhem zákona nejsou do právního řádu ČR zapracovávány předpisy Evropské unie a návrh není s těmito předpisy v rozporu.

Z čl. 28 odst. 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. února 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 plyne, že zbývá-li po realizaci zástavy nesplacený dluh, členské státy zajistí, aby byla v zájmu ochrany spotřebitelů zavedena opatření usnadňující splacení. Obnovení možnosti povinného dosáhnout zastavení exekuce v rámci tzv. milostivého léta lze považovat za takové opatření.

f) zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrhem zákona nejsou do právního řádu ČR zapracovávány mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, a návrh není s těmito smlouvami v rozporu.

g) předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Lze předpokládat dopad obnovení tzv. milostivého léta na státní rozpočet. Do státního rozpočtu nebo dalších veřejných rozpočtů poplynou částky splacené povinnými k úhradě jistiny v exekuci, v níž jsou vymáhány pohledávky veřejnoprávních oprávněných - bude tedy aktivně splacena alespoň část dluhů vůči veřejnoprávním oprávněným. Na druhou stranu budou v rámci tzv. milostivého léta povinni osvobození od placení příslušenství.

Podle údajů Exekutorské komory ČR činí celková výše příslušenství, od jehož placení byli povinni v rámci tzv. milostivého léta osvobozeni, 1,55 mld. Kč. Na jistínách bylo od 28. října 2021 do 28. ledna 2022 aktivně uhrazeno celkem 390 mil. Kč. Průměr výše příslušenství, od jehož placení byl povinný v rámci 1 exekuce osvobozen, činí 37 000 Kč, průměrná výše aktivně uhrazené jistiny v rámci tzv. milostivého léta od 28. října 2021 do 28. ledna 2022 činila 14 000 Kč. Exekutorská komora ČR odhaduje, že z částky 1,55 mld. odpuštěného příslušenství by soudní exekutoři, nebýt tzv. milostivého léta, v běžném horizontu vymohli mezi 700 – 900 mil. Kč. Tzv. milostivé léto nepochybně přineslo do veřejných rozpočtů také část finančních prostředků, které by byly vymoženy obtížněji nebo v dlouhodobějším horizontu.

Lze předpokládat pozitivní sociální dopady tzv. milostivého léta na povinné v exekucích, které budou zastaveny, a na osoby, kterým poskytují výživu.

Předkládaný materiál nemá žádné dopady na osoby se zdravotním postižením, národnostní menšiny a na životní prostředí.

h) zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprav nijak nemění nakládání s osobními údaji účastníků exekučního řízení a nemá žádný dopad na ochranu soukromí.

i) zhodnocení korupčních rizik

Povaha právní úpravy

přiměřenost

Předkládaná právní úprava obsahuje parametrické a formulační změny platné právní úpravy. Protože v návrhu jde o úpravu postupu v exekučním řízení, případně i v řízení o výkonu rozhodnutí, je třeba příslušné změny provést zákonem, stejně jako bylo zákonem zakotveno původní tzv. milostivé léto a další instituty, které předkládaný materiál mění. Kompetence soudního exekutora není návrhem neúměrně rozšiřována.

jednoznačnost

Návrh jasně vymezuje práva a povinnosti soudního exekutora a účastníků exekučního řízení - nejasnosti identifikované při postupu v rámci tzv. milostivého léta od 28. října 2021 návrh odstraňuje. Doplněna byla lhůta pro sdělení výše jistiny a částky nákladů exekuce povinnému, což by mělo zvýšit právní jistotu povinného. Soudní exekutor v rámci tzv. milostivého léta nemůže rozhodovat zcela podle volného uvážení, je povinen vycházet z podmínek tzv. milostivého léta stanovených zákonem. Další změny se týkají doplnění náležitosti tzv. finančního přehledu a použití již platné a účinné právní úpravy v řízeních zahájených před účinností zákona č. 286/2021 Sb. - tato ustanovení jsou rovněž formulována jednoznačně.

Změna občanského soudního řádu přispěje ke zvýšení jednoznačnosti tohoto právního předpisu.

standardnost

Návrh zakotvuje zastavování exekuce, což je standardní institut exekučního práva. Stejně tak tzv. finanční přehled byl účastníkům řízení poskytován i bez výslovné úpravy v zákoně, zvláštní postup v rámci exekuce prodejem movitých věcí a doručování pomocí centrální úřední desky byl zakotven již zákonem č. 286/2021 Sb.

Rovněž institut pohledávek nepodléhajících výkonu rozhodnutí, jehož změna se navrhuje, je standardním institutem exekučního práva.

motivace ke korupci

Navrhovaná právní úprava obsahuje především parametrické změny, nedochází tedy k podstatnému zvětšení rozsahu povinností dotčených osob. Rozhodnutí o zastavení exekuce sice může mít na sociální postavení povinných citelný dopad, nelze však dovozovat, že by z jejich strany docházelo ke korupčnímu jednání.

Zvýšení motivace ke korupci nelze spatřovat ani v dalších provedených změnách.

Rozhodování

rozhodovací pravomoc

Již z platné právní úpravy tzv. milostivého léta plyne jednoznačně, kdo o zastavení exekuce rozhoduje, návrh na tom nic nemění. Z exekučního řádu i z judikatury Ústavního soudu plyne, že soudní exekutor vykonává exekuční činnost nezávisle.

Postup v exekuci prodejem movitých věcí je již také zakotven v platné právní úpravě.

kontrolovatelnost rozhodování

Jednotnost rozhodování je zajištěna rozhodovací činností soudů - odvolacího soudu, dovolacího soudu, případně i Ústavního soudu. Rozhodování i přezkum vyžadují odborné znalosti i odbornou zkoušku. Jde o rozhodování v exekučním řízení, proces rozhodování je tedy formalizovaný.

odpovědnost

Z původní úpravy tzv. milostivého léta je v kontextu celého exekučního řádu zřejmé, že ve věci rozhoduje příslušný soudní exekutor. Soudní exekutor odpovídá podle exekučního řádu za újmu způsobenou exekuční činností.

Rovněž v exekuci prodejem movitých věcí rozhoduje soudní exekutor.

opravné prostředky

Proti rozhodnutí soudního exekutora o zastavení exekuce je možno podat odvolání ke krajskému soudu, o čemž by měli být účastníci řízení poučeni.

Má-li účastník řízení za to, že soudní exekutor postupuje v rámci exekuce prodejem movitých věcí nesprávně, může podat návrh na zastavení exekuce.

Transparentnost

Údaje o exekučních řízeních jsou uveřejňovány v centrální evidenci exekucí, která je veřejně přístupná. V centrální evidenci exekucí se eviduje označení soudního exekutora, který rozhodl o zastavení exekuce, spisová značka usnesení, jímž bylo rozhodnuto o zastavení exekuce a den, měsíc a rok vydání usnesení o zastavení exekuce. Tyto údaje se do evidence zapisují po vydání rozhodnutí o zastavení exekuce.

Centrální evidence exekucí i rozsah údajů do ní zapisovaných jsou upraveny v exekučním řádu a prováděcím právním předpisu.

V důsledku přijetí předkládaného návrhu nedojde ani ke snížení, ani ke zvýšení korupčních rizik. Nedochází ke změně subjektů, které ve věcech dotčených novou právní úpravou rozhodují ani ke změně týkající se opravných prostředků. Návrh neposkytuje žádné nové možnosti pro vznik korupčních rizik.

j) zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Návrh nemá žádné dopady na bezpečnost nebo obranu státu.

k) odůvodnění návrhu, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení

Navrhuje se, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s předloženým návrhem souhlas již v prvním čtení podle § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. Je na místě postup v rámci tzv. milostivého léta uplatnit co nejdříve (při zohlednění délky legislativního procesu) po skončení účinnosti tohoto institutu v lednu 2022 (jde v podstatě o prodloužení možnosti postupu povinného v rámci tohoto institutu) a zároveň je vhodné připravit co nejpríznivější podmínky pro další využití tohoto institutu, a to jak pro povinné, tak pro soudní exekutory. Vhodnější se proto jeví tzv. milostivé léto obnovit od září 2022, nikoliv v průběhu letních měsíců.

Co nejširší využití tzv. milostivého léta má význam nejen pro samotné povinné, popř. oprávněné (bude jim vyplacena alespoň část vymáhaných pohledávek) a pro soudní exekutory (bude jim uhrazena alespoň část nákladů exekuce, k čemuž u bezvýsledných exekucí nedochází), ale i význam celospolečenský, protože snížení počtu exekucí by mělo přispět ke snížení počtu osob pohybujících se v šedé ekonomice a snížení nároků na sociální systém. Co nejdřívejší účinnost předkládaného návrhu také zúží prostor pro ty povinné, kteří by případně chtěli přestat splácet svůj dluh za standardních podmínek a čekali by na výhodnější tzv. milostivé léto.

Dopisem ministra pro legislativu a předsedy Legislativní rady vlády ze dne 10. března 2022 č. j. 11132/2022-UVCR bylo meziresortní připomínkové řízení zkráceno na 10 pracovních dnů ode dne vložení návrhu do eKLEP a byl omezen okruh připomínkových míst. Dále ministr pro legislativu rozhodl, že se neprovede závěrečné hodnocení dopadů regulace (RIA).

Zvláštní část

K části první (zvláštní důvody pro zastavení exekuce):

K § 1:

Právní úprava tzv. milostivého léta se podle předkládaného materiálu bude vztahovat na řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 286/2021 Sb. v ustanovení upravujícím tzv. milostivé léto, tedy před 28. říjnem 2021.

Navrhovaná právní úprava směřuje k tomu, aby bylo možno v zásadě za obdobných podmínek, jaké byly nastaveny v právní úpravě obsažené v části druhé čl. IV bodu 25 zákona č. 286/2021 Sb., zastavit exekuci vedenou k vymožení pohledávky veřejnoprávního věřitele. Nově by tedy mělo být umožněno těm povinným, kteří zejména z důvodů energetické krize a rostoucí inflace nebyli schopni uhradit jistinu a částku nákladů exekuce v požadované výši, aby tak učinili od 1. září 2022. Jde však pouze o povinné z řízení, která byla zahájena před 28. říjnem 2021.

Povinnému se ve srovnání s právní úpravou obsaženou v části druhé čl. IV bodu 25 zákona č. 286/2021 Sb. nově stanoví povinnost sdělit soudnímu exekutorovi písemně do 30. listopadu 2022, že žádá o zahájení postupu podle právní úpravy tzv. milostivého léta. Tímto způsobem bude zajištěno, že částka uhrazená povinným od 1. září 2022 do 30. listopadu 2022 bude použita k úhradě nezaplacené nebo jinak nezaniklé jistiny vymáhané v exekučním řízení a paušální náhrady nákladů exekuce nebo že soudní exekutor bude informován, že má postupovat podle této části návrhu, protože do dne 31. srpna 2022 byla v exekučním řízení vymožená nejméně celá vymáhaná jistina a paušální náhrada nákladů exekuce (a takto vymožené plnění není dotčeno právy třetích osob).

Sdělení povinnému adresované soudnímu exekutorovi by mělo mít náležitosti podle § 42 odst. 4 o.s.ř.

Podmínku tzv. milostivého léta spočívající v uhrazení nezaplacené nebo jinak nezaniklé jistiny a paušální náhrady nákladů exekuce by povinný měl splnit od 1. září 2022 do 30. listopadu 2022. Tato možnost se v novém zákoně obnovuje opět na dobu 3 měsíců.

Právní úprava částky nákladů exekuce se nahrazuje odkazem na nový § 3, v němž je tato částka vymezena podrobněji.

Dále se do návrhu zařazuje postup pro případ, kdy soudní exekutor nedodrží procesní lhůtu pro sdělení výše částky, kterou musí povinný uhradit, aby byla splněna podmínka pro zastavení exekuce podle tohoto ustanovení. Lhůta je mu stanovena v § 2 (15 dnů).

Návrh poskytuje ochranu povinnému, který o sdělení výše příslušné částky požádá do 15. listopadu 2022, tedy 15 dnů před skončením lhůty pro plnění § 1 odst. 2 písm. a). Pokud soudní exekutor při odpovědi na takovou žádost povinného překročí stanovenou lhůtu, bude se lhůta k úhradě prodlužovat o počet dnů, o který soudní exekutor stanovenou lhůtu překročil. Je třeba zdůraznit, že lhůta stanovená soudnímu exekutorovi je lhůtou procesní, podle § 57 odst. 3 o.s.ř. je procesní lhůta zachována, je-li posledního dne lhůty podání odevzdáno orgánu, který má povinnost je doručit. Lhůta se tedy bude prodlužovat o počet dnů, které uplynou od 15. dne od doručení žádosti soudnímu exekutorovi do dne, kdy soudní exekutor odpověď na žádost odeslal.

Protože cílem tzv. milostivého léta je umožnit co nejširšímu okruhu povinných, vůči nimž je vymáhána pohledávka veřejnoprávních věřitelů, aby se po uhrazení příslušné částky vymáhaného dluhu zbavili a exekuce, v níž je tato pohledávka vymáhána, byla zastavena, navrhuje se dále, aby v případě, že povinný požádá o sdělení příslušné částky do 15. listopadu 2022, lhůta k úhradě nekončila dříve než 5 dnů ode dne, kdy byla povinnému doručena odpověď

soudního exekutora. Tímto způsobem bude umožněno uhradit příslušnou částku např. i povinnému, který požádá soudního exekutora o sdělení výše částky, kterou má uhradit, dne 15. listopadu 2022, a odpověď soudního exekutora, který dodržel lhůtu 15 dnů, je mu doručena 2. prosince 2022; v tomto případě lhůta k úhradě skončí dne 7. prosince 2022.

Podmínka tzv. milostivého léta spočívající v tom, že před určeným datem má být v exekučním řízení vymožená nejméně celá vymáhaná jistina a paušální náhrada nákladů exekuce, se vztahuje ke dni 31. srpna 2022. Tzv. milostivé léto tedy bude použitelné v exekučních řízeních, která byla zahájena do 28. října 2022, ale v nichž byly uvedené částky vymoženy do 31. srpna 2022.

Právní úprava částky nákladů exekuce se nahrazuje odkazem na nový § 3, v němž je tato částka vymezena podrobněji.

Z novelizovaného ustanovení se dále vypouští konkretizace příslušenství, na které se právní úprava tzv. milostivého léta vztahuje. Podle platné právní úpravy se má za to, že celá jistina byla vymožena, pokud je exekuce vedena jen pro vymožení příslušenství vzniklého podle hmotného práva. Vzniká pochybnost, zda se takto formulovaná právní úprava vztahuje na náklady řízení, když např. podle § 151 odst. 1 o.s.ř. o povinnosti k náhradě nákladů řízení rozhodne soud bez návrhu v rozhodnutí, jímž se řízení u něho končí. Komentář WK k tomuto ustanovení dodává, že *v obecné rovině právo na náhradu nákladů řízení vyplývá přímo ze zákona, z norem práva procesního, nicméně konkrétní nárok na náhradu konkrétních nákladů řízení se zakládá až rozhodnutím soudu. Proto doktrína i judikatura konstantně setrvává na závěru, že rozhodnutí soudu o povinnosti k náhradě nákladů řízení je rozhodnutím konstitutivním a teprve jím konkrétní právo na náhradu nákladů řízení vzniká.* Právo na náhradu nákladů v nalézacím řízení podle občanského soudního řádu tedy vzniká rozhodnutím soudu v tomto řízení, nikoliv podle hmotného práva.

V důsledku navrhované změny bude zřejmé, že se tzv. milostivé léto vztahuje i na případy, kdy je exekuce vedena jen pro vymožení příslušenství vzniklého jinak než podle hmotného práva.

Dále se vyvratitelná domněnka předpokládající, že v případě řízení, v němž je vymáháno pouze příslušenství, byla celá jistina vymožena, nahrazuje fikcí, která bude použitelná pouze pro účely tzv. milostivého léta (celá jistina bude považována za uhrazenou ode dne 1. září 2022). Tímto způsobem budou vyloučeny pochybnosti o tom, zda lze vyvratitelnou domněnku vyvrátit, když je jistina vymáhána v jiném řízení, a bude postaveno na jisto, že řízení, v nichž je vymáháno pouze příslušenství, spadají do režimu podle části první předkládaného materiálu, tedy že v těchto řízeních se jistina považuje za uhrazenou, ale k tomu, aby exekuce byla zastavena, je třeba ještě doplatit paušální náhradu nákladů exekuce.

Při aplikaci právní úpravy tzv. milostivého léta od 28. října 2021 vznikaly v některých případech především na straně oprávněných pochybnosti, zda je penále podle veřejnoprávních předpisů, především penále k pojistnému na veřejné zdravotní pojištění, příslušenstvím, a zda je tedy možno o něm rozhodnout podle části druhé čl. IV bodu 25 odst. 3 zákona č. 286/2021 Sb., tedy po zaplacení jistiny povinného osvobodit od placení takového příslušenství, případně pokud bylo vymáháno samotné penále, použít ustanovení o tzv. milostivém létu přiměřeně.

Z rozhodnutí Městského soudu v Praze č. j. č. j. 10Ad 1/2019 - 47 plyne, že *podle judikatury správních soudů je penále vždy příslušenstvím dlužného pojistného nebo daně a sleduje tak jejich osud, a to bez ohledu na to, zda se jedná o penále v oblasti daňové, pojistného na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti nebo pojistného na veřejné zdravotní pojištění. Nejhojnější je judikatura ve vztahu k daňové úpravě, avšak právní principy pro ukládání penále v ní vyslovené platí rovněž v dalších jmenovaných oblastech.*

Jak dovodil Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 3 Ads 23/2013 - 56 ze dne 30. 10. 2013, „při ukládání penále v oblasti pojistného na sociální zabezpečení a státní politiku

zaměstnanosti přiměřeně platí principy uznávané i v jiných právních odvětvích – především v oblasti práva daňového. [...] Analogicky lze z toho dovodit, že penále je také příslušenstvím pojistného, případně záloh na pojistné, a sleduje jeho osud. Uvedená úvaha má oporu i v tzv. principu bezrozpornosti právního řádu... Konkrétně ve vztahu k penále v oblasti veřejného zdravotního pojištění potvrdil tento závěr Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 4 Ads 67/2014 - 49 ... **Penále je tedy příslušenstvím pojistného a nikdy se nevyskytuje samostatně.**

Z výše uvedeného lze dovodit, že penále k pojistnému je vždy příslušenstvím dlužného pojistného.

Daňový řád stanoví v § 2 odst. 5, že příslušenstvím daně se rozumějí úroky, penále, pokuty a náklady řízení, jsou-li ukládány nebo vznikají-li podle daňového zákona.

Pokud jde o smluvní pokutu, je třeba poukázat na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/2000, podle kterého *smlouva o přepravě v městské hromadné dopravě je uzavírána konkludentním jednáním spočívajícím na straně cestujícího v nástupu do příslušného dopravního prostředku... Tím, že cestující nastoupí do dopravního prostředku, pak konkludentně přistupuje na celý rozsah poskytované služby. **Mlčky přistupuje i na další, obecně známé vedlejší ujednání smlouvy, totiž mít u sebe platnou jízdenku a na vyzvání ji předložit ke kontrole.** Pokud však cestující **nezaplatí před zahájením přepravy řádně a včas jízdné, které je cenou za poskytované služby, mlčky souhlasí i s tím, že mu bude účtována smluvní pokuta stanovená a vymáhaná pověřeným pracovníkem dopravce... Sankce, kterou zákon o silniční dopravě umožňuje pověřenou osobou dopravce uložit cestujícímu, který se neprokáže platným jízdním dokladem, je svou povahou smluvní sankcí za nesplnění povinnosti zaplatit jízdné za poskytované služby... Nastoupením do vozidla je smlouva uzavřena s tím, že cestující přistoupil na podmínky dopravce, včetně výše a způsobu uložení přírážky k jízdnému.***

Přirážku k jízdnému, na jejíž vymáhání v exekuci se postup v rámci tzv. milostivého léta rovněž může vztahovat, považuje Ústavní soud za smluvní pokutu. Smluvní pokuta však podle občanského zákoníku není příslušenstvím - podle § 513 o.z. jsou příslušenstvím pohledávky úroky, úroky z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním.

V rámci samostatného zákona obnovujícího tzv. milostivé léto, jehož účelem je kromě jiného i snížení počtu vícečetných exekucí, se navrhuje jasně promítnout uvedené závěry, tj. že penále i smluvní pokuta jsou považovány za příslušenství a povinný má být od jejich placení za splnění dalších zákonných podmínek osvobozen.

V dalším se odkazuje na odůvodnění k pozměňovacímu návrhu č. 5291 k tisku 545, který obsahoval právní úpravu tzv. milostivého léta posléze zařazenou do zákona č. 286/2021 Sb.

K § 2:

Nově ve srovnání s právní úpravou podle části druhé čl. IV b. 25 zákona č. 286/2021 Sb. vkládá ustanovení, které povinnému umožňuje zjistit od soudního exekutora výši částky, která má být uhrazena, má-li být splněna podmínka pro zastavení exekuce spočívající v uhrazení nezaplacené nebo jinak nezaniklé jistiny vymáhané v exekučním řízení a paušální náhrady nákladů exekuce, případně mu umožňuje zjistit skutečnost, že do dne 31. srpna 2022 byla v exekučním řízení vymožená nejméně celá vymáhaná jistina a paušální náhrada nákladů exekuce a takto vymožené plnění není dotčeno právy třetích osob.

Tímto způsobem se bude povinný moci zorientovat v exekučním řízení a zjistit, co může učinit, aby byla exekuce v rámci tzv. milostivého léta zastavena, případně zjistit i to, že příslušné částky jsou již v exekuci vymoženy a, pokud to povinný již neučinil, je třeba pouze sdělit soudnímu exekutorovi, že žádá o zahájení postupu v rámci tzv. milostivého léta.

Soudnímu exekutorovi se rovněž stanovuje lhůta, v níž je povinen na žádost povinného odpovědět. Tato změna je důležitá především s ohledem na časově omezenou možnost uhradit stanovenou částku v rámci právní úpravy tzv. milostivého léta.

Důsledky nedodržení lhůty 15 dnů ze strany soudního exekutora jsou upraveny v § 1 odst. 2 písm. a) - pokud povinný požádá o sdělení částky, kterou je třeba uhradit, do 15. listopadu 2022, prodlužuje se lhůta k úhradě o počet dnů, o který soudní exekutor lhůtu překročil. Aby povinný mohl zjistit, o kolik se lhůta k úhradě prodloužila, bude soudní exekutor povinen ve své odpovědi uvést den, v němž mu byla žádost doručena (od následujícího dne běží lhůta 15 dnů pro odpověď), a den, v němž odeslal odpověď.

Obecné náležitosti podání účastníka řízení jsou upraveny v § 42 o.s.ř. Z § 42 odst. 4 o.s.ř. plyne, že pokud zákon pro podání určitého druhu nevyžaduje další náležitosti, musí být z podání patrné, kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsáno a datováno. Pro účely tzv. milostivého léta se vylučuje povinnost doplnění písemného podání učiněného telefaxem nebo v elektronické podobě do 3 dnů předložením originálu podle § 42 odst. 2 o.s.ř.

Podle § 42 odst. 3 o.s.ř. platí, že v případě podání v elektronické podobě podepsaného způsobem, se kterým zvláštní právní předpis spojuje účinky vlastnoručního podpisu (uznávaný elektronický podpis podle § 6 zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, ve znění pozdějších předpisů) se nevyžaduje doplnění podání předložením jeho originálu podle § 42 odst. 2 o.s.ř. V rámci tzv. milostivého léta i v případě, že elektronické podání povinného nebude opatřeno uznávaným elektronickým podpisem, nebude požadováno, aby toto podání bylo doplněno předložením originálu, protože bylo vyloučeno použití § 42 odst. 2 o.s.ř.

Dále se v zájmu zjednodušení doručování odpovědi na žádost povinného prostřednictvím veřejné datové sítě na elektronickou adresu stanoví, že se nepoužijí ustanovení § 47 odst. 2 a 3 o.s.ř.

Podle § 47 odst. 2 o.s.ř. při doručování na elektronickou adresu soudní exekutor adresáta vyzve, aby doručení potvrdil soudu do 3 dnů od odeslání písemnosti datovou zprávou podepsanou adresátem. Podle § 6 odst. 1 zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, ve znění pozdějších předpisů, lze k podepisování elektronickým podpisem použít pouze uznávaný elektronický podpis, podepisuje-li se elektronický dokument, kterým se činí úkon vůči veřejnoprávnímu podepisujícímu nebo jiné osobě v souvislosti s výkonem jejich působnosti. Uznávaným elektronickým podpisem se rozumí zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu pro elektronický podpis nebo kvalifikovaný elektronický podpis. Z § 47 odst. 3 o.s.ř. plyne, že doručení prostřednictvím veřejné datové sítě na elektronickou adresu je neúčinné,

- jestliže se písemnost vrátila soudu jako nedoručitelná, nebo
- jestliže adresát do 3 dnů od odeslání písemnosti nepotvrdil soudu její přijetí datovou zprávou.

Podle návrhu tedy nebude soudní exekutor vyzývat povinného, aby potvrdil doručení odpovědi datovou zprávou podepsanou uznávaným elektronickým podpisem, a doručení nebude neúčinné, pokud povinný nepotvrdí její přijetí podepsanou datovou zprávou. I podle návrhu bude doručení prostřednictvím veřejné datové sítě na elektronickou adresu neúčinné, pokud se písemnost vrátila soudu jako nedoručitelná. Návrh výslovně stanoví, že při doručování odpovědi na žádost prostřednictvím veřejné datové sítě na elektronickou adresu se odpověď považuje za doručenu dnem jejího odeslání.

Na doručování odpovědi se nepoužije ani nová právní úprava doručování pomocí centrální úřední desky.

K § 3:

V tomto ustanovení se podrobněji upravuje paušální náhrada nákladů exekuce, jejíž uhrazení po účinnosti tohoto návrhu nebo vymožení před účinností tohoto návrhu je jednou z podmínek zastavení exekuce v rámci tzv. milostivého léta.

Nově se stanoví, že paušální náhrada nákladů exekuce bude činit 1 500 Kč a bude nahrazovat náklady exekuce podle § 87 odst. 1 ex.ř., tedy odměnu soudního exekutora, náhradu paušálně určených či účelně vynaložených hotových výdajů, náhradu za ztrátu času při exekuci, náhradu za doručení písemností, odměnu a náhradu nákladů správce obchodního závodu a správce nemovité věci. Bude-li soudní exekutor nebo správce závodu plátcem daně z přidané hodnoty, bude se paušální náhrada nákladů exekuce zvyšovat o příslušnou daň z přidané hodnoty.

Návrh dále výslovně upravuje postup týkající se nákladů exekuce, které byly vymoženy přede dnem 1. září 2022 a o nichž bylo před tímto datem rozhodnuto (vydán příkaz k úhradě nákladů exekuce nebo jiné rozhodnutí). Předkládaná právní úprava vychází z toho, že tyto náklady exekuce budou soudnímu exekutorovi náležet buďto zcela, pokud v rámci tzv. milostivého léta bude exekuce zastavována po zaplacení (zbytku) jistiny a paušální náhrady nákladů exekuce, k němuž došlo po 1. září 2022, nebo ve výši přesahující paušální náhradu nákladů exekuce, pokud bude exekuce zastavována poté, co bylo zjištěno, že do dne 31. srpna 2022 byla vymožena nejméně celá vymáhaná jistina a paušální náhrada nákladů exekuce a takto vymožené plnění není dotčeno právy třetích osob.

Výslovně se stanoví, že další náklady exekuce soudnímu exekutorovi nenáleží, nadále by tedy v tomto ohledu neměly vznikat pochybnosti.

Obdobně se upravují i náklady oprávněného - stanoví se, že oprávněnému náleží náklady oprávněného, o kterých bylo rozhodnuto přede dnem 1. září 2022 a které byly přede dnem 1. září 2022 vymoženy, další náklady oprávněnému nenáleží.

Ke zvýšení částky nákladů exekuce došlo zejména z toho důvodu, že nová právní úprava přináší soudním exekutorům při postupu v rámci tzv. milostivého léta novou povinnost - sdělení výše částky, která má být v rámci tzv. milostivého léta doplacena, nebo sdělení skutečnosti, že částky postačující k zastavení exekuce již byly před 1. zářím 2022 vymoženy. Pro splnění této povinnosti se soudním exekutorům stanoví lhůta.

Další důvod pro zvýšení uvedené částky spočívá v tom, že jsou do ní zahrnuty všechny položky nákladů exekuce, nikoliv pouze odměna a hotové výdaje soudního exekutora, jak je tomu v platné právní úpravě.

K § 4:

Upravuje se postup týkající se zastavování exekuce a osvobození od placení dalších vymáhaných pohledávek.

V dalším se odkazuje na odůvodnění k pozměňovacímu návrhu č. 5291 k tisku 545, který obsahoval právní úpravu tzv. milostivého léta posléze zařazenou do zákona č. 286/2021 Sb.

K § 5:

Dále se vymezují pohledávky, na které se tzv. milostivé léto vztahuje.

V dalším se odkazuje na odůvodnění k pozměňovacímu návrhu č. 5291 k tisku 545, který obsahoval právní úpravu tzv. milostivého léta posléze zařazenou do zákona č. 286/2021 Sb.

K § 6:

Výslovně se zakotvuje podpůrné užití exekučního řádu.

K § 7:

Navrhuje se zařadit přechodné ustanovení, které zajistí, aby postup v rámci tzv. milostivého léta, v němž byly přede dnem 28. ledna 2022 splněny podmínky tzv. milostivého léta spočívající v uhrazení nebo vymožení stanovené částky, byl dokončen podle právní úpravy účinné od 28. října 2021.

K části druhé (změna občanského soudního řádu):

Podle § 317 odst. 2 o.s.ř. výkonu rozhodnutí nepodléhají **peněžité dávky sociální péče**, dávky pomoci v hmotné nouzi, náhradní výživné pro nezaopatřené dítě, daňový bonus, z dávek státní sociální podpory příspěvek na bydlení, příplatek k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, příplatek k důchodu a zvláštní příspěvek k důchodu podle zákona upravujícího ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich a jednorázově vyplácené dávky státní sociální podpory a pěstounské péče.

Komentář WK k § 317 odst. 2 o.s.ř. uvádí, že v tomto ustanovení se rozumějí dávkami sociální péče - *příspěvek na mobilitu (§ 6 a násl. zákona č. 329/2011 Sb.)*, - *příspěvek na zvláštní pomůcku (§ 9 a násl. zákona č. 329/2011 Sb.)*. (Jirsa, Jaromír a kol., *Občanské soudní řízení, 4. část*. Wolters Kluwer (ČR), Praha 2019)

Zákon č. 329/2011 Sb. používá pojem „dávka sociální péče“ pouze v přechodných ustanoveních nebo v novelizovaných souvisejících zákonech, kde je tento termín nahrazen slovy „dávky osobám se zdravotním postižením“. Podle § 2 zákona č. 329/2011 Sb. se osobám se zdravotním postižením poskytují tyto dávky: příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku. Zákon č. 329/2011 Sb. ruší vyhlášku č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, a definitivně ruší zbylá ustanovení zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který upravuje příspěvek na péči, termín „dávka sociální péče“ nepoužívá.

Občanský soudní řád tedy v § 317 odst. 2 používá termín, který ani zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ani zákon o sociálních službách neznají.

Dávky sociální péče upravoval zákon č. 100/1988 Sb. ve znění účinném před tím, než byl zcela zrušen, v části třetí s nadpisem „Sociální péče“. Z § 73 odst. 6 náležejícího do části třetí plynulo, že v rámci sociální péče se poskytují zejména peněžité a věcné dávky a mimořádné výhody pro některé skupiny občanů těžce zdravotně postižených.

Podrobněji dávky sociální péče upravovala vyhláška č. 182/1991 Sb., která v části třetí (Poskytování dávek sociální péče) před svým zrušením zákonem č. 329/2011 Sb. zakotvovala mimořádné výhody pro těžce zdravotně postižené občany a jako jednorázové peněžité dávky jednorázové příspěvky na opatření zvláštních pomůcek, příspěvek na úpravu bytu, příspěvky na zakoupení, celkovou opravu a zvláštní úpravu motorového vozidla, příspěvek na provoz motorového vozidla, příspěvek na individuální dopravu a jako opakující se peněžitou dávku příspěvek na úhradu za užívání bezbariérového bytu a garáže a příspěvek úplně nebo prakticky nevidomým občanům.

Z důvodové zprávy k zákonu č. 329/2011 Sb. plyne, že (text se vztahuje ke změně zákona o hmotné nouzi obsažené v zákoně č. 329/2011 Sb.) *změna zákona o pomoci v hmotné*

nouzi souvisí se zrušením dávek sociální péče podle vyhlášky č. 182/1991 Sb. a jejich nahrazením příspěvkem na mobilitu a příspěvkem na zvláštní pomůcku.

Příspěvek na péči je upraven v zákoně č. 108/2006 Sb. Z důvodové zprávy k zákonu č. 109/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, lze dovodit, že do příspěvku na péči bylo transformováno zrušené zvýšení důchodu pro bezmocnost a příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu. Zvýšení důchodu pro bezmocnost a příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu byl rovněž upraven v zákoně č. 100/1988 Sb.

Podle § 18 zákona č. 329/2011 Sb. dávky podle tohoto zákona nepodléhají výkonu rozhodnutí, obdobné ustanovení obsahuje zákon č. 108/2006 Sb. v § 17 odst. 2 ohledně příspěvku na péči.

Příjmy, které mohou být převáděny na chráněný účet a v důsledku toho ochráněny před výkonem rozhodnutí (exekucí), jsou vypočteny v § 304d odst. 1 o.s.ř. - kromě jiného jde o příjmy podle § 317 odst. 2 o.s.ř.

Předkládaný návrh tedy nahrazuje termín „dávky sociální péče“ poukazem na dávky podle zákona č. 329/2011 Sb., které je nahradily, a dále do § 317 odst. 2 o.s.ř. výslovně zařazuje příspěvek na péči. Nejenom že tak bude přímo z občanského soudního řádu zřejmé, že tyto dávky nepodléhají výkonu rozhodnutí (exekuci), ale bude možno dovodit, že je po splnění podmínek stanovených zákonem lze převádět na chráněný účet.

V části osmé zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 363/2021 Sb., jsou s účinností od 1. 1. 2022 upraveny dvě nové dávky náležející mladým dospělým osobám, které byly do dne nabytí zletilosti nebo plné svéprávnosti v pěstounské péči nebo v ústavní výchově. Těmito dávkami jdou opakující se zaopatřovací příspěvek (§ 50b) a jednorázový zaopatřovací příspěvek (§ 50c). Z hlediska ochrany obou těchto zaopatřovacích příspěvků před výkonem rozhodnutí a exekucí je v ustanovení § 50j odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb. zakotveno, že *zaopatřovací příspěvek nepodléhá výkonu rozhodnutí nebo exekuce a nemůže být předmětem dohody o srážkách.*

I přes citovanou zvláštní úpravu v ustanovení § 50j odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb. se navrhuje, aby zaopatřovací příspěvky byly doplněny do výčtu dávek nepodléhajících výkonu rozhodnutí v ustanovení § 317 odst. 2 občanského soudního řádu, a to z toho důvodu, aby i tyto dávky bylo možno při splnění podmínek § 304c a násl. o.s.ř. převádět na chráněný účet povinného. Jestliže ustanovení § 304c odst. 1 ve spojení s § 304d odst. 1 a 3 o.s.ř. odkazují na výčet chráněných pohledávek v § 317 odst. 1 až 3 o.s.ř., kde zaopatřovací příspěvky uvedeny nejsou, nepostačuje vyloučení výkonu rozhodnutí a exekuce proti zaopatřovacím příspěvkům podle speciální úpravy zákona č. 359/1999 Sb. k tomu, aby na chráněný účet povinného byly převedeny peněžní prostředky vyplacené krajskou pobočkou Úřadu práce České republiky z titulu zaopatřovacích příspěvků.

K části třetí (změna exekučního řádu):

K bodu 1 (§ 55 odst. 7 a 11 ex.ř.):

V právní úpravě zastavování bezvýsledných exekucí zařazené do exekučního řádu zákonem č. 286/2021 Sb. se mění podmínka vymezující bezvýslednou exekuci. Soudní exekutor by nově měl postupovat podle § 55 odst. 7 a násl. ex.ř. v případě, že po stanovenou dobu v exekuci nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti a exekucí nebyla postižena nemovitá věc. Podle platné právní úpravy by tak měl učinit, pokud nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti ve výši postačující alespoň ke krytí nákladů exekuce a exekucí nebyla postižena nemovitá věc.

Nově se tedy budou stanoveným postupem zastavovat pouze ty exekuce, v nichž nebylo vymoženo nic. Odpadnou tedy pochybnosti o tom, jaká má být výše vymoženého plnění postačujícího alespoň ke krytí nákladů exekuce.

K bodu 2 (§ 94 odst. 6 ex.ř.):

Předkládanou právní úpravou se mění právní úprava finančního přehledu. V důsledku této změny bude moci účastník exekučního řízení zjistit z tohoto dokumentu nejen celkovou výši plnění, které již v exekuci bylo vymoženo, ale i výši vymožené jistiny, vymoženého příslušenství a výši plnění, které ještě má být vymoženo, podle stavu ke dni vydání informace.

Uvedená změna umožní lepší orientaci účastníků v exekučním řízení.

Informaci o celkové výši vymáhaného peněžitého plnění, která bude vždy ke konci kalendářního roku aktualizována, zjistí povinný i z centrální evidence exekucí.

K § 10 (přechodná ustanovení k novelizaci exekučního řádu):

K bodu 1 přechodných ustanovení:

Nové přechodné ustanovení staví na jisto, že v exekučních řízeních zahájených přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 286/2021 Sb. se použije § 55 odst. 7 až 13 ex.ř. a že i v těchto řízeních lze za splnění dalších zákonných podmínek bezvýsledné exekuce zastavovat. Vzhledem k textaci přechodných ustanovení zákona č. 286/2021 Sb., která počítá s pravidly pro řízení zahájená před účinností zákona č. 286/2021 Sb. (tj. před 1. lednem 2022), je zřejmé, že úmyslem bylo na tato řízení aplikaci § 55 odst. 7 až 13 ex. ř. ve znění zákona 286/2021 Sb. vztáhnout, nicméně vzhledem k absenci explicitního ustanovení se v praxi objevily pochybnosti. Navrhuje se tedy jednoznačně tyto pochybnosti odstranit.

Dále se do přechodného ustanovení promítá změna provedená v § 55 odst. 7 a 11 ex.ř., podle kterého se nově budou zastavovat exekuce, v nichž ve stanovené lhůtě nebylo nic vymoženo (a byly splněny další podmínky pro zastavení stanovené zákonem).

Vzhledem k formulaci vkládaného přechodného ustanovení se předpokládá, že bude de facto použito namísto části druhé čl. IV bodu 11 zákona č. 286/2021 Sb. (přechodné ustanovení k § 55 ex.ř.).

K bodu 2 přechodných ustanovení:

Z části druhé čl. IV bodu 1 zákona č. 286/2021 Sb. (přechodná ustanovení k novelizaci exekučního řádu) plyne, že není-li dále stanoveno jinak, dokončí se exekuční řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona podle zákona č. 120/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

V řízeních zahájených přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 286/2021 Sb. nelze použít nová ustanovení týkající se doručování pomocí centrální úřední desky (§ 56a, 56b a 125a ex.ř.).

Pomocí centrální úřední desky má být podle platné právní úpravy doručováno v případě, že by jinak při doručování prostřednictvím provozovatele poštovních služeb mělo být doručováno na místo trvalého pobytu, které se nachází v místě ohlašovny podle zákona o evidenci obyvatel (§ 56a ex.ř.). Soudní exekutor v takovém případě uloží doručovanou písemnost u sebe a na centrální úřední desce zveřejní výzvu k vyzvednutí písemnosti. Nevyzvedne-li si adresát písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne zveřejnění výzvy, považuje se písemnost posledním dnem této lhůty za doručenou, i když se adresát o uložení nedozvěděl.

Tento způsob doručování nelze použít např. v případě doručování prvních písemností doručovaných účastníkům exekučního řízení.

Tento způsob doručování, který by měl přispět ke zrychlení exekučního řízení a ke snížení nákladů exekuce, lze použít i v dalších případech (§ 56b ex.ř.) - u písemnosti, která je doručována poté, co byla v řízení adresátovi soudním exekutorem doručena písemnost do vlastních rukou, která byla vrácena z důvodu, že v místě doručování nebylo možné zanechat výzvu, nebo byla vrácena z důvodu, že v místě doručování není schránka pro vhození písemnosti, nebylo-li současně vhození do schránky vyloučeno.

Navrhuje se, aby v exekučních řízeních zahájených před 1. lednem 2022 bylo na doručování konkrétních písemností, nebylo-li doručování těchto konkrétních písemností započato přede dnem nabytí účinnosti předkládaného návrhu, možno použít § 56a, 56b a 125a ex.ř. Předmětná ustanovení bude možno použít na doručování každé jednotlivé písemnosti, jejíž doručování započne po účinnosti předkládaného návrhu (tedy i pokud před účinností již byly v daném exekučním řízení doručovány jiné písemnosti).

U doručování podle § 56b ex.ř. se ve prospěch adresátů stanoví, že toto ustanovení lze použít v případě, že i písemnosti, u nichž v místě doručování nebylo možné zanechat výzvu, nebo byly vráceny z důvodu, že v místě doručování není schránka pro vhození písemnosti, byly doručeny po dni účinnosti předkládaného návrhu.

K bodu 3 přechodných ustanovení:

Z části druhé čl. IV bodu 1 zákona č. 286/2021 Sb. (přechodná ustanovení k novelizaci exekučního řádu) plyne, že není-li dále stanoveno jinak, dokončí se exekuční řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona podle zákona č. 120/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

V dalších bodech přechodných ustanovení není zmíněn nový § 67 ex.ř., toto ustanovení lze tedy použít pouze v řízeních, která byla zahájena po dni nabytí účinnosti zákona č. 286/2021 Sb.

§ 67 ex.ř. upravuje postup soudního exekutora v exekuci prodejem movitých věcí v případě, že povinný má nárok na výplatu starobního důchodu ve výši nepřesahující základní sazbu minimální mzdy, je-li povinný invalidní ve druhém nebo třetím stupni nebo je-li v exekuci vymáhána pohledávka vzniklá před dosažením 18 let věku povinného.

Je-li exekuce prodejem movitých věcí vedena proti výše vymezenému zranitelnému povinnému, může se týkat pouze věcí, které jsou ve vlastnictví povinného nebo ve společném jmění povinného a jeho manžela a jejichž počet nebo hodnota neodpovídá obvyklým majetkovým poměrům. V případě ostatních povinných se podle § 322 odst. 1 o.s.ř. výkon rozhodnutí (exekuce) nemůže týkat těch věcí, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů, jakož i jiných věcí, jejichž prodej by byl v rozporu s dobrými mravy a jejichž počet a hodnota odpovídá obvyklým majetkovým poměrům.

Podle § 322 odst. 1 o.s.ř. tedy nelze prodat věci nezbytné a dále věci, které odpovídají obvyklým majetkovým poměrům, pokud by jejich prodej byl v rozporu s dobrými mravy. Komentář Beck k tomu uvádí, že *princip ochrany povinného ve výkonu rozhodnutí (exekuci) vyjádřený v tomto ustanovení je limitován tím, o co v tomto řízení především jde, totiž vymoci (a nikoli naopak) plnění, jež bylo povinnému uloženo exekučním titulem. Dané ustanovení je tedy třeba vykládat **restriktivně** a podřadit pod něj pouze věci, které povinný nemůže postrádat, aniž by tím byla snížena jeho lidská důstojnost. Prodat lze věci, které odpovídají obvyklým majetkovým poměrům, jejichž prodej není v rozporu s dobrými mravy, a věci, které obvyklým majetkovým poměrům neodpovídají. Ustanovení je třeba vykládat restriktivně.*

Podle § 67 odst. 1 ex.ř. lze v případě exekuce vedené proti zranitelnému povinnému prodat pouze věci, které obvyklým majetkovým poměrům neodpovídají.

Zákon stanoví i případy, kdy se tento postup nepoužije, např. v exekuci k vymožení výživného.

Protože § 67 ex.ř. přináší opatření ve prospěch zranitelných povinných, návrh směřuje k tomu, aby bylo toto ustanovení možno použít i v řízeních zahájených přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 286/2021 Sb. Navrhuje se, aby § 67 ex.ř. byl použit v těch řízeních zahájených přede dnem 1. ledna 2022, v nichž přede dnem nabytí účinnosti tohoto návrhu nebude proveden soupis movitých věcí nebo bude proveden pouze soupis movitých věcí podle § 327a o.s.ř. Za provádění soupisu je třeba považovat i situaci, kdy nakonec k soupisu žádných věcí nedojde, protože se nepodařilo sepsat žádnou (postižitelnou) věc (§ 326a o.s.ř.) - i v tomto případě jsou činěny kroky k provedení soupisu, v důsledku nedostatku postižitelných věcí však nakonec žádné sepsání nejsou.

V § 327a o.s.ř. je upraven soupis zápisem do protokolu, který se provádí v případě, že je údaj o věci povinného znám z rejstříku, případně seznamu zřízeného ze zákona nebo jiné evidence vedené v souladu se zákonem. V případě, že jde o soupis podle § 327a o.s.ř., se podle § 67 odst. 2 písm. b) ex.ř. ustanovení § 67 odst. 1 ex.ř. zakotvující ochranu zranitelných povinných nepoužije. Není tedy důvod, aby bylo na provedení soupisu podle § 327a o.s.ř. použití § 67 ex.ř. ve prospěch zranitelných povinných vázáno.

Podle přechodných ustanovení k novelizaci exekučního řádu obsažených v zákoně č. 286/2021 Sb. (b. 10) na řízení o návrhu na odklad podaném v den nabytí účinnosti tohoto zákona nebo později v exekučních řízeních zahájených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se použije § 54 zákona č. 120/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Z platné právní úpravy tedy plyne, že podá-li povinný návrh na odklad exekuce podle § 54 odst. 7 (odložení exekuce prodejem movitých věcí, sdělí-li povinný, že bude pravidelně splácet nejméně stanovené částky) v řízení zahájeném před 1. lednem 2022, řízení o odkladu exekuce z tohoto důvodu tím bude zahájeno.

V řízeních zahájených ode dne účinnosti zákona č. 286/2021 Sb. je možno podle § 54 odst. 7 ex.ř. rozhodnout o odkladu exekuce i bez návrhu, ale i v tomto případě zákon požaduje úkon povinného - písemné sdělení o tom, že bude zasílat měsíční splátky na zvláštní účet soudního exekutora.

K bodu 4 přechodných ustanovení:

Podle § 94 odst. 3 ex.ř., který byl do exekučního řádu zařazen zákonem č. 286/2021 Sb., je soudní exekutor povinen na základě písemné žádosti účastníků řízení a dalších oprávněných osob zpřístupnit elektronicky kopii exekučního spisu vedeného v elektronické podobě, nebo tuto kopii zaslat na datovém nosiči oprávněné osobě. Za opakovanou žádost o zaslání kopie spisu může exekutor požadovat úhradu nákladů.

Toto ustanovení se podle platné právní úpravy nepoužije v řízeních, která byla zahájena přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 286/2021 Sb., tedy před 1. lednem 2022.

Protože však jde o opatření, které by mělo přispět k lepší orientaci oprávněných osob, především účastníků, v exekučním řízení, a tedy i k zefektivnění exekučního řízení, navrhuje se, aby toto ustanovení týkající se výhradně spisů vedených v elektronické podobě bylo možno použít i v řízeních zahájených před 1. lednem 2022.

Zneužívání dané možnosti ze strany oprávněných osob brání možnost soudního exekutora požadovat za opakovanou žádost o zaslání kopie spisu úhradu nákladů.

K části čtvrté (účinnost):

Navrhuje se účinnost od 1. září 2022. Předkládaný materiál umožňuje povinným, kteří zejména z důvodů uvedených výše nemohli využít institutu tzv. milostivého léta v době od 28. října 2021 do 28. ledna 2022, aby tak učinili znovu. Naléhavý obecný zájem odůvodňující jinou než zákonem stanovenou účinnost návrhu lze spatřovat v tom, že je na místě postup v rámci tzv. milostivého léta uplatnit co nejdříve po skončení účinnosti tohoto institutu v lednu 2022 (jde v podstatě o prodloužení možnosti postupu povinného v rámci tohoto institutu) a zároveň je vhodné připravit co nejpríznivější podmínky pro další využití tohoto institutu, a to jak pro povinné, tak pro soudní exekutory. Vhodnější se proto jeví tzv. milostivé léto obnovit od září 2022, nikoliv v průběhu letních měsíců. Povinný bude moci splnit částečně svoji povinnost v rámci tzv. milostivého léta pouze po dobu 3 měsíců.

Je třeba připomenout, že co nejširší využití tzv. milostivého léta má význam jak pro samotné povinné, tak pro oprávněné (bude jim vyplacena alespoň část vymáhaných pohledávek) a pro soudní exekutory (bude jim uhrazena alespoň část nákladů exekuce, k čemuž u bezvýsledných exekucí nedochází), ale i význam celospolečenský, protože snížení počtu exekucí by mělo přispět ke snížení počtu osob pohybujících se v šedé ekonomice a snížení nároků na sociální systém. Co nejdříve účinnost předkládaného návrhu také zúží prostor pro ty povinné, kteří by případně chtěli přestat splácet svůj dluh za standardních podmínek a čekali by na výhodnější tzv. milostivé léto.

I když jsou využívány všechny zákonné možnosti urychlující postup v legislativním procesu, není reálné, že bude ukončen dříve než v průběhu letních měsíců. Poté by měla následovat alespoň minimální legisvakance, která účastníkům exekučního řízení, zejména povinným, a soudním exekutorům umožní přípravu na další tzv. milostivé léto od 1. září 2022.

V Praze dne 18. května 2022

Předseda vlády:

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M., v.r.

Ministr spravedlnosti:

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D., v.r.